

ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਗਿਆਨ

(216)

ਸਿਖਿਅਕ ਅੰਕਿਤ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਪੱਤਰ

ਕੁਲ ਅੰਕ : 20

ਟਿੱਪਣੀ : (i) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।
(ii) ਉਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ, ਰੋਲ ਨੰਬਰ, ਏ.ਆਈ. ਨਾਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਲਗਭਗ 40-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ। (2)
(ੳ) ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਰੇਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? (ਪਾਠ-10 ਦੇਖੋ)
(ਅ) ਸਾਦਾ ਬੁਣਾਈ ਅਤੇ ਟਵੀਲ ਬੁਣਾਈ ਵਿਚਲੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਲਗਭਗ 40-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ। (2)
(ੳ) ਸ਼ੀਨਾ ਦਾ ਪੈਰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਾਕਟ ਦੀ ਨੰਗੀ ਤਾਰ ਉੱਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਝਟਕਾ ਲਗਿਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਪਯੋਗ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੋ ਸਹੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। (ਪਾਠ-13 ਦੇਖੋ)
(ਅ) ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। (ਪਾਠ-13 ਦੇਖੋ)
3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਲਗਭਗ 40-60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ। (2)
(ੳ) ਬੇਬੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲਾ 8 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। (ਪਾਠ-18 ਦੇਖੋ)
(ਅ) “ਵਿਕਾਸ ਪਰਸਪਰ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ।” ਕੋਈ ਦੋ ਸਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ। (ਪਾਠ-18 ਦੇਖੋ)
4. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਲਗਭਗ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ। (4)
(ੳ) ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਜ ਸਿਹਤ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ/World Health Organisation (WHO) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਸਿਹਤ’ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਚੰਗੀ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ, ਚੰਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ। (ਪਾਠ-7 ਦੇਖੋ)
(ਅ) ਪ੍ਰਤੀਰਖਿਆ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਰਖਿਆ ਉਪਾਰਿਜਤ ਪ੍ਰਤੀਰਖਿਆ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। (ਪਾਠ-7 ਦੇਖੋ)

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ। (4)

(ੳ) ਤਰੁਣ 12ਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਚਾਰ ਚਰਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। (ਪਾਠ-14 ਦੇਖੋ)

(ਅ) (ਜ) ਸੰਸਾਧਨ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮੁਦਾਏ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਚਾਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੱਸੋਗੇ ?

(ਜਜ) ਆਪਣੇ ਸਮੁਦਾਏ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੋ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਸੋ। (ਪਾਠ-14 ਦੇਖੋ)

6. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰਿਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। (6)

(ੳ) (i) ਕਰੁਣਾ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਜੁੜਵਾਂ ਹਨ। ਕਰੁਣਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰੁਣਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਤਾਲਿਕਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।

(ii) ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਇ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?

(ਅ) ਸਾਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਦੀ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਰੋਗ ਦੇ ਲੱਛਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਲਗਣਗੇ।

(i) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ ਜੋ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਖੁਰਾਕੀ ਫਾਈਬਰ, ਪਾਣੀ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ।

(ii) ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਕ ਭੋਜਨ ਯੋਜਨਾ ਤਾਲਿਕਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਣਾਓ।